

УДК 378.011.3-051:7.07

DOI: 10.12958/2227-2844-2019-6(329)-2-205-218

Лі Сяоя,

аспірантка кафедри педагогіки навчально-наукового інституту педагогіки і психології ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», м. Старобільськ, Україна.

li.xiaoxia95p@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0003-0286-8850>

ЗМІСТ ТА СТРУКТУРА ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У ГАЛУЗІ ДИЗАЙНУ ТА ДЕКОРАТИВНО-УЖИТКОВОГО МИСТЕЦТВА

Основою сучасної педагогіки є формування компетентного фахівця з високим рівнем професійної й спеціальної підготовки, що досягається у результаті якісного освоєння фахових дисциплін. Рівень цієї підготовки багато в чому залежить від удосконалювання методики викладання з опорою на наявний позитивний досвід, збагачений сучасними педагогічними технологіями, інструментарієм і напрацюваннями у галузі теорії і методики професійної освіти.

Однією з головних складових професіоналізму майбутніх фахівців у галузі дизайну та декоративно-ужиткового мистецтва на сьогоднішній день є високий рівень сформованості їхньої художньо-естетичної компетентності.

Професійна підготовка майбутніх фахівців даного профілю перебуває в полі досліджень таких науковців як Ю. Белова (Белова, 2004), Н. Кардаш (Кардаш, 2006), Л. Оршанський (Оршанський, 2008), Л. Савка (Савка, 2015), І. Савчук (Савчук, 2010), В. Титаренко (Титаренко, 2010), С. Чирчик (Чирчик, 2017) та ін., які наголошують на необхідності підвищеної уваги до формування у студентів художньо-естетичної компетентності.

Мета статті – визначити зміст та структуру художньо-естетичної компетентності майбутніх фахівців у галузі дизайну та декоративно-ужиткового мистецтва.

Аналіз сучасних досліджень (О. Белкін, Е. Зеєр, С. Кузнецов, О. Ломакіна, Г. Селевко, А. Хуторської та ін.) дозволяє нам розглядати компетенцію як сукупність знань, умінь, навичок, узагальнених способів діяльності, що задаються стосовно певного кола предметів і процесів і необхідних для якісної продуктивної діяльності й вирішення типових проблемних ситуацій у професійній діяльності; компетентність же визначається як компетенція, що пройшла крізь діяльність, як характеристика особистості, яка включає в себе готовність реалізувати на практиці свій потенціал. Взаємозв'язок цих понять можна позначити у

такий спосіб: компетентність є актуальним проявом компетенції, вона формується й проявляється у процесі діяльності. При цьому компетенція буде відносно статичною категорією, її можна описати певними структурними параметрами; компетентність же буде динамічною характеристикою, станом, який може змінюватися.

Позначимо місце художньо-естетичної компетенції в загальній низці компетенцій. Класифікації компетенцій є дуже різноманітними, дослідники поєднують їх у групи за різними підставами.

Для нашого дослідження найбільш відповідною основою може служити класифікація, яка була розроблена С. Коломійцем на базі досліджень І. Зимньої, що включає в себе: пізнавальні (когнітивні) компетенції, творчі компетенції, соціально-психологічні компетенції й професійні компетенції (Коломиец, 2010, с.13). Спираючись на цю типологію, віднесемо художньо-естетичну компетенцію до групи професійних компетенцій.

Щоб визначити компоненти художньо-естетичної компетентності, спочатку розглянемо обидві складові частини поняття – «художня» і «естетична» – окремо.

Зауважимо, що деякі автори не розмежовують художню й естетичну компетенцію/компетентність. Наприклад, в енциклопедичному словнику «Психологія спілкування» за редакцією О. Бодальова художня компетентність прирівнюється до естетичної компетентності й визначається у такий спосіб: «Художня, естетична компетентність – це здатність читача, глядача слухача вичерпувати з художньої тканини твору різні за глибиною й наповненістю змістовно-значеннєві шари. Ця характеристика відбиває загальний рівень естетичного розвитку особистості, її досвід спілкування з мистецтвом, а також ступінь творчості, що проявляється в сприйнятті мистецтва. Художня компетентність визначає якість естетичного переживання в сприйнятті мистецтва. Вона залежить від знань, когнітивної складності картини світу реципієнта, його здатності до сприйняття багатомірності й альтернативності, від володіння реципієнтом специфічними «мовами» різних видів, стилів і жанрів мистецтва, що дозволяють «перекласти» зміст мови мистецтва на мову людських емоцій і змістів» (Бодалев, 2011, с. 371). Підкреслимо в цьому визначенні важливість когнітивної складності картини світу людини, що дає їй можливість розуміти мистецтво у всьому його різноманітності.

Відзначимо, що термін «художня компетенція/компетентність» зустрічається в складі комплексних формулювань, наприклад: «художньо-проектна компетенція» (А. Деревиська, В. Фалько), «гуманітарно-художня компетентність» (Т. Кравцова), «художньо-педагогічна компетентність» (В. Варданян).

Проаналізуємо цю складову. В. Фалько у своєму дослідженні формування художньо-проектної компетенції виявила художню, проектну й особистісну складові. Художня складова визначена автором

як уміння виробляти своє аналітичне, естетичне й практичне відношення до культурних і художніх цінностей творів образотворчого мистецтва, а також усвідомлення ролі художньо-образотворчої діяльності в освоєнні предметної складової (дизайн) (Фалько, 2009, с. 70).

А. Деревецька, визначаючи змістовні характеристики художньо-проектної компетенції, виділила художньо-образотворчу, формотворчу й індивідуальну. Художньо-образотворча складова, на її думку, містить у собі знання законів художньої творчості й досвід володіння ними через знання загальних законів і методів створення зображень і образів у різних видах і жанрах проектної графіки із застосуванням традиційних і сучасних технік, матеріалів і інструментів відповідно до творчого задуму; володіння прийомами ескізного й демонстраційного зображення предметів, об'єктів, навичками кольоро- й світлопередачі станів, настроїв, а також зовнішнього вигляду (кольору й фактури матеріалів) проєктованих об'єктів; володіння навичками графічного й об'ємного моделювання із застосуванням сучасних пакетів програм для персональних комп'ютерів (Деревецкая, 2013, с. 46-47).

Художня складова гуманітарно-художньої компетентності, з погляду Т. Кравцової, визначається сукупністю інструментальних компетенцій, які характеризуються загальними знаннями, навичками й уміннями за професією. У дизайнерській освіті інструментальні компетенції є результатом навчання з курсів загальнопрофесійних і спеціальних дисциплін (малюнок, живопис, графіка, формальна й спеціальна композиція, колористика, основи інженерних знань). Теоретичні знання, володіння образотворчими засобами й проектними методами дають майбутньому дизайнерові можливість упевнено судити про естетичну й художню повноцінність предметів образотворчої діяльності, архітектури й дизайну; усвідомлювати механізми впливу їх на емоційно-почуттєву сферу сприйняття людини (Кравцова, 2008).

В. Варданян, вивчаючи художньо-педагогічну компетентність, уточнює, що це є властивістю, яка характеризує рівень готовності й можливості вчителя забезпечувати художньо-творчий розвиток учня на основі синтезу теоретичної й практичної професійної підготовки (Варданян, 2006).

Таким чином, спираючись на вищевказані джерела, ми визначаємо, що художня складова будь-якої інтегративної компетенції має на увазі, по-перше, теоретичні знання й практичні вміння з основ малюнка, композиції, кольорознавства та ін.; по-друге, досвід практичної творчої діяльності із створення виробів дизайну та декоративно-прикладного мистецтва; по-третє, уміння оцінювати художній рівень різних творів мистецтва й, по-четверте, загальну когнітивну складність картини світу людини, загальну здатність до сприйняття багатомірності й альтернативності мов мистецтва.

Далі розглянемо естетичну складову досліджуваної нами компетентності. У досліджуваних нами джерелах естетична компетенція,

як окрема компетенція, зустрічається, наприклад, у роботах Є. Кіндлера, О. Попової, О. Шадріної, О. Шокот.

Є. Кіндлер, уточнюючи поняття «естетична компетенція» стосовно до вчителів культурології, пише, що естетична компетенція вчителя культурології – це комплекс когнітивних, орієнтаційних і операційних компонентів професійної діяльності, що базується на позитивних ціннісних орієнтаціях особистості, що й дозволяє творчо інтерпретувати художні твори, визначати їхній етико-філософський зміст, практично використовувати уявлення про культуру в аналізі тенденцій мистецтва (Кіндлер, 2009, с.20).

О. Попова вводить складне поняття «естетичні орієнтації й компетенції». З її точки зору, естетичні орієнтації й компетенції формуються у нерозривній єдності й включають установку свідомості на зростання творчого потенціалу особистості, викликаючи саморух у творчій діяльності, прагнення до креативності, несуть у собі глибокий особистісний новотвір, що веде особистість до мети – ціннісної, естетично значущої художньої діяльності (Попова, 2006, с. 43).

З погляду О. Шадріної, естетична компетенція передбачає, що людина не тільки володіє нормами пасивного сприйняття образотворчого мистецтва, але й активно може виробляти твори мистецтва, удосконалювати свій внутрішній моральний рівень, може естетично грамотно створити свій імідж, організувати свій житловий простір (Шадріна, 2009).

О. Шокот під естетичною компетенцією розуміє систему взаємозалежних професійних якостей особистості, якими вона проявляє свою готовність до професійної діяльності, синтезуючи знання канонів просторової й колірної композиції, прикладні вміння організовувати зовнішній простір відповідно до правил художньої композиції на основі стійких ціннісних новотворів особистості у вигляді художнього смаку, креативних якостей і емоційно-ціннісних установок (Шокот, 2008, с. 48-49).

Проаналізувавши вищевказані джерела, ми встановили, що естетична компетенція – це система професійних якостей особистості, що включає в себе: здатність розуміти й інтерпретувати твори мистецтва; здатність створювати вироби мистецтва на високому естетичному рівні, сформований естетичний смак, сформовану мотивацію до творчої діяльності й творчого зростання, сформоване прагнення до естетичного перетворення навколишнього простору.

Існує декілька визначень художньо-естетичної компетенції, авторами яких, наприклад, є Ю. Стюарт, Л. Кликова, Л. Масол і багато ін.

Ю. Стюарт вивчала становлення художньо-естетичної компетенції старших дошкільників. Вона вважає, що художньо-естетична компетенція є необхідним компонентом культури, який забезпечує розвиток особистості, що включає сукупність теоретичних знань, практичних навичок і особистісних якостей, що мають важливе значення

для успішної реалізації учня у майбутній шкільній й подальшій освіті (Стюарт, 2012, с. 43).

Л. Кликова пише, що художньо-естетична компетенція є системою внутрішніх засобів регуляції художньо-естетичних дій, у яку входять художньо-естетичні знання, соціальні установки, уміння й досвід, естетична орієнтованість, заснована на знаннях і почуттєвому досвіді учня, а також вільному володінні художньо-естетичними засобами й досягненні адекватного сприйняття художньо-естетичної ситуації (Кликова, 2009, с. 41).

Л. Масол вважає, що художньо-естетична компетенція – це готовність особистості до художньо-творчої реалізації, самостійного пізнання мистецтва, естетичної оцінки творів мистецтва (Масол, 2006).

У цілому, усі дослідники погоджуються у своїх визначеннях і виділяють наступні головні компоненти художньо-естетичної компетенції: художньо-естетичні знання, уміння й досвід; естетична орієнтованість, заснована на знаннях і почуттєвому досвіді; готовність до художньо-творчої реалізації; готовність до естетичної оцінки творів мистецтва.

Дослідники виділяють систему формування художньо-естетичної компетенції, яка складається із наступних компонентів (когнітивний, мотиваційно-ціннісний, діяльнісно-практичний, рефлексивний, особистісно-розвиваючий). Ці компоненти дозволяють свідомо, творчо визначати й здійснювати художньо-творчу й естетико-виховну діяльність.

Ефективним методом формування художньо-естетичної компетентності є полікультурний підхід, який, як загальнонаукова основа, сприяє формуванню естетичної культури майбутнього фахівця. Основною метою полікультурного підходу є долучення студентів до світової культури. Даний підхід забезпечує розвиток полікультурного освітнього середовища, яке знаходить і освоює досвід поколінь. Долучення до культурних традицій дозволяє наповнити компетентнісне середовище цінностями загальнолюдської, національної та індивідуальної культури.

Ще одним ефективним методом формування художньо-естетичної компетентності можна вважати поліхудожній підхід, який визначається як система способів, де за допомогою різноманітних напрямків художньої діяльності й засобів різних видів мистецтва відбувається вираження й відбиття психічної енергії, почуттів і емоцій студента у його художній творчості (Юсов, 1997).

Аналіз наукової літератури, узагальнення педагогічного досвіду дозволили виявити, що поліхудожній підхід включає низку ключових завдань у формуванні художньо-естетичної компетентності майбутніх фахівців у галузі дизайну та декоративно-ужиткового мистецтва:

- формування художніх знань, умінь і навичок; формування морально-естетичних компетенцій;
- формування творчої спадщини минулих поколінь;
- формування й розвиток творчого мислення й творчих здібностей.

Третьою складовою теоретико-методичної основи розвитку художньо-естетичної компетентності майбутніх фахівців є партисипативний підхід – спосіб організації взаємодії суб'єктів освітнього процесу, який спонукає до художньо-естетичної діяльності, спрямованої на формування художньо-естетичної компетенції студентів-дизайнерів. Характерними рисами партисипативного підходу є наступні:

- створення сприятливих умов для навчального процесу;
- створення рекомендацій для ефективної взаємодії між викладачем і студентом;
- умови для спільного прийняття рішень художньо-естетичних завдань викладачем і студентом;
- розвиток творчого потенціалу (Никитина, 2000).

Наукове забезпечення процесу формування художньо-естетичної компетентності майбутніх фахівців у галузі дизайну та декоративно-ужиткового мистецтва відображено системою педагогічних принципів, таких як суб'єктність, емпатія, співтворчість, рефлексивне управління.

Принцип суб'єктності розглядає розвиток людини як суб'єкта діяльності, де майбутній фахівець є метою сучасної освіти. В освітній діяльності важлива роль приділяється не тільки викладачу, але й студенту.

Принцип емпатії поділяється на групову й індивідуальну. Емпатійна поведінка є мірою художньо-естетичної готовності студентів ЗВО, які оцінюються за допомогою таких якостей майбутніх фахівців, як здатність до імпровізації, креативність, відповідальність, спостережливість, толерантність, оптимізм, рефлексія й ін.

Принцип співтворчості у навчальній групі. Об'єктивна перевага здійснення художньо-естетичної освіти студентів ЗВО на основі принципу співробітництва пов'язана із збільшенням можливостей для кожного студента зайняти активну позицію у комунікації.

Принцип рефлексивного управління знаходиться на всіх стадіях здійснення художньо-естетичної освіти студентів ЗВО. Рефлексивне управління характеризується здійсненням зворотного зв'язку у вигляді рефлексивних процесів, тим самим забезпечує корекцію викладачем і студентом своїх позицій у ході взаємодії (Клыкова, 2009).

Вивчення теоретичних й методичних особливостей формування художньо-естетичної компетентності майбутніх фахівців у галузі дизайну та декоративно-ужиткового мистецтва дозволило позначити етапи здійснення розвитку досліджуваного явища на заняттях з прикладних мистецтв, які складаються із мотиваційно-ціннісного, пізнавального та особистісно-розвиваючого (Гильман, 2001).

На мотиваційно-ціннісному етапі відбувається формування мотиваційно-ціннісного компонента художньо-естетичної компетентності студента. Цей процес є ефективним за умови:

- формування в студентів інтересу до творів народного мистецтва;
- розкриття естетичних і духовних цінностей людства;

- створення емоційної насиченості, естетичної образності викладу матеріалу;

- створення декількох варіантів програм діяльності, які забезпечать передумови свідомого вибору.

На інформаційно-пізнавальному етапі формуються теоретичні знання. Крім основних занять, практичної діяльності (умінь, навичок), необхідні знання з історії, розвитку й становлення декоративно-ужиткового мистецтва, необхідно ознайомлення студентів з видатними діячами дизайну та декоративного мистецтва минулого. Необхідно розкрити поняття композиції, форми, кольору в декоративно-ужитковому мистецтві, за допомогою яких студенти будуть аналізувати, оцінювати, порівнювати твори мистецтва. Особливо важливим у спілкуванні із декоративно-ужитковим мистецтвом є відвідування виставок творів народних ремесел, проведення зустрічей із народними майстрами. На інформаційно-пізнавальному етапі реалізується безпосередній зв'язок особистості із суспільством, відбувається безпосереднє засвоєння його художніх норм, вимог, оцінок.

Це, у сукупності, є джерелом для внутрішнього розвитку особистості. Завдяки проведенню бесід, організації сприйняття художніх творів із зображеннями декоративно-ужиткового мистецтва відбувається розвиток художньої спостережливості, художнього бачення, зорової пам'яті й накопичення художніх знань.

Для естетичного сприйняття творів декоративно-ужиткового мистецтва необхідна спеціальна підготовка студентів, яка виражається в умінні почувати красу й гармонію створеного. У ході педагогічної діяльності естетичні властивості об'єкта, за допомогою сприйняття викладача, передаються, трансформуються у певний вид естетичних суджень майбутніх фахівців.

Необхідно виділити три основні аспекти дій педагога, які є сприятливими для ефективного розвитку у формуванні художньо-естетичної компетентності студентів на заняттях з декоративно-ужиткового мистецтва:

- а) актуалізація, інтеграція;

- б) детальний аналіз спонтанних і конвенційних (умовних) асоціацій;

- в) опис характеру почуттєвого впливу об'єкта на спостерігача.

На інформаційно-пізнавальному етапі відбувається долучення студентів до самостійної роботи, до збору інформації, де відбувається вибір і систематизація видів декоративно-ужиткового мистецтва щодо певної теми.

Накопичення певної інформації є основою для формування ціннісного ставлення до навколишньої дійсності, розвитку мотивації до власної художньо-естетичної діяльності. Одним із методів, який сприяє розвитку когнітивного компонента художньо-естетичної компетентності, є інтелектуальна гра (автор Б. Мандель), гра, при якій задіяні мислення й пам'ять. Розумові операції спрямовані на впізнання й розуміння

навчального матеріалу. Продуктом інтелектуальної гри у процесі вивчення декоративно-ужиткового мистецтва є: вибір об'єкта (наприклад, необхідність знайти відсутні елементи орнаменту); класифікація об'єктів (наприклад, класифікувати орнаменти); відносини (наприклад, встановити зв'язок між орнаментами й регіонами); трансформації (наприклад, змінити ескіз орнаменту з урахуванням зміни призначення виробу); імплікації (наприклад, передбачення результатів у межах невизначеної ситуації) (Мандель, 2006, с. 46).

Таким чином, спираючись на вищевикладене, можемо визначити художньо-естетичну компетентність майбутніх фахівців у галузі дизайну та декоративно-ужиткового мистецтва як професійну якість, яка представляє собою комплексну характеристику особистості майбутнього фахівця й яка складається із наступних компонентів: художньо-естетичні знання, уміння й досвід, що включають у себе: теоретичні знання й практичні вміння з основ малюнка, композиції, кольорознавства, технології художньої обробки матеріалів; досвід успішної практичної творчої діяльності із створення виробів дизайну та декоративно-ужиткового мистецтва; сформовану мотивацію до творчої художньо-естетичної діяльності й творчого зростання; розуміння загальної когнітивної складності картини світу; наявність здатності до сприйняття, розуміння й інтерпретації творів мистецтва; сформований естетичний смак; сформоване прагнення до естетичного перетворення навколишнього простору; здатність і готовність ділитися своєю художньо-естетичною творчістю із суспільством.

Перспективи дослідження у рамках запропонованої теми бачимо у розробці та впровадженні в освітній процес ЗВО відповідних педагогічних умов, які сприятимуть ефективному формуванню художньо-естетичної компетентності майбутніх фахівців у галузі дизайну та декоративно-ужиткового мистецтва.

Список використаної літератури

1. Белова Ю. Ю. Формування національних цінностей у студентів – майбутніх вчителів трудового навчання в процесі художньо-трудової діяльності: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. Київ, 2004. 20 с. **2. Кардаш Н. В.** Підготовка майбутніх учителів обслуговуючої праці до організації самостійної роботи учнів у процесі вивчення художніх ремесел: автореф. ... дис. канд. пед. наук: 13.00.02 / Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. Київ, 2006. 22 с. **3. Оршанський Л. В.** Художньо-трудова підготовка майбутніх учителів трудового навчання: монографія. Дрогобич: Швидко Друк, 2008. 278 с. **4. Савка Л. В.** Систематизація завдань для розвитку креативності студентів на заняттях із спеціального моделювання та макетування форми. *Науковий часопис Нац. пед. ун-ту імені М. П. Драгоманова*. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. Вип. 51. 2015. С. 231–235. **5. Савчук І. В.** Педагогічна система

художньо-трудової підготовки та умови формування естетичних смаків школярів засобами декоративно-ужиткового мистецтва. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: зб. наук. праць*. Вінниця, 2010. № 25. URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Sitimn/2010_25/analiz%20problem%20gotovnosti.pdf. **6. Титаренко В. П.** Українські народні ремесла в художньо-естетичній підготовці майбутніх учителів трудового навчання. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини*. Умань: ПП «Жовтий О. О.», 2010. Ч. 3. С. 255–263. **7. Чирчик С. В.** Теоретичні і методичні основи формування професійної компетентності майбутніх бакалаврів з дизайну інтер'єру: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04 / Житомирський державний університет імені Івана Франка. Житомир, 2017. 774 с. **8. Коломиец С. М.** Творческие компетенции студентов социально-экономических специальностей: монография. Москва, Изд-во «Перо», 2010. 181 с. **9. Психология общения: энциклопедический словарь** / под общ. ред. А. А. Бодалева. Москва: Изд-во «Когито-Центр», 2011. 600 с. **10. Фалько В. П.** Формирование художественно-проектной компетенции педагога профессионального обучения в области дизайна: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.08 / Рос. гос. проф.-пед. ун-т. Екатеринбург, 2009. 199 с. **11. Деревницкая А. В.** Развитие художественно-проектной компетенции студентов колледжа в условиях гуманно-ориентированного образования: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.08 / Ур. гос. ун-т физкультуры. Челябинск, 2013. 186 с. **12. Кравцова Т. А.** Гуманитарно-художественная компетентность будущего дизайнера. *Известия РГПУ им. А. И. Герцена*. 2008. № 49. С. 312–315. **13. Варданян В. А.** Становление в ВУЗе художественно-педагогической компетентности учителя начальных классов. *Интеграция образования*. 2006. № 2. С. 123–127. **14. Киндлер Е. А.** Формирование эстетической компетенции будущих учителей культурологии в процессе преподавания философско-культурологических дисциплин: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Ур. гос. пед. ун-т. Екатеринбург, 2009. 160 с. **15. Попова Е. Н.** Формирование эстетических компетенций и ориентаций в процессе профессиональной подготовки студентов педагогического университета (на примере хореографии): дис. ... канд. пед. наук: 13.00.08 / Сам. гос. пед. ун-т. Самара, 2005. 186 с. **16. Шадрина Е. В.** Формирование эстетической компетенции у младших школьников при обучении изобразительному искусству. *Вестник ТГПУ*. 2009. № 1. С. 44–47. **17. Шокот О. В.** Формирование эстетической компетенции в профессиональной подготовке студентов колледжа сферы услуг: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.08 / Моск. пед. гос. ун-т. Москва, 2008. 152 с. **18. Стюарт Ю. В.** Становление художественно-эстетической компетенции детей старшего дошкольного возраста: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Челяб. гос. пед. ун-т. Челябинск, 2012. 250 с.

19. Клыкова Л. А. Развитие художественно-эстетической компетенции студентов хореографических специальностей: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.08 / ГОУВПО «Южно-Уральский государственный университет». Челябинск, 2009. 212 с. **20. Масол Л. М.** Компетентностный подход как фактор модернизации художественного образования. *Современное музыкальное и художественное образование: опыт, проблемы, перспективы: материалы междунар. науч.-практ. конф.* Москва, 2006. С. 24–27. **21. Юсов Б. П.** Взаимодействие искусств: методология, теория, гуманитарное образование. *Взаимодействие искусств: методология, теория, гуманитарное образование: материалы междунар. науч.-практ. конф.* (г. Астрахань, 25-29 авг. 1997 г.) / под ред. Л. П. Казанцева; сост. П. С. Волкова. Астрахань, 1997. 215 с. **22. Никитина Е. Ю.** Теоретико-методологические подходы к проблеме подготовке будущего учителя в области управления дифференциацией образования: монография. Челябинск: Изд-во ЧГПУ, 2000. 101 с. **23. Гильман Р. А.** Теория и практика развития творческой активности личности студента в системе высшего художественно-педагогического образования: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.08 / Магнитогорский гос. ун-т. Магнитогорск, 2001. 378 с. **24. Мандель Б. Р.** Интеллектуальная игра: на перекрестке научных дисциплин. *Педагогика*. 2006. № 7. С. 44–48.

References

1. Bielova, Yu. Yu. (2004). Formuvannia natsionalnykh tsinnosti u studentiv – maibutnikh vchyteliv trudovoho navchannia v protsesi khudozhno-trudovoi diialnosti [Formation of national values at students – future teachers of career education in the process of artistic and labor activity]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kyiv [in Ukrainian]. **2. Kardash, N. V.** (2006). Pidhotovka maibutnikh uchyteliv obsluhovuiuchoi pratsi do orhanizatsii samostiinoi roboty uchniv u protsesi vyvchennia khudozhnykh remesel [Training of future teachers of service for the organization of individual work of students in the process of learning artistic crafts]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kyiv [in Ukrainian]. **3. Orshanskyi, L. V.** (2008). Khudozhno-trudova pidhotovka maibutnikh uchyteliv trudovoho navchannia [Artistic and labor training of future teachers of career education]. Drohobych: Shvydko Druk [in Ukrainian]. **4. Savka, L. V.** (2015). Systematyzatsiia zavdan dlia rozvytku kreatyvnosti studentiv na zaniattiakh iz spetsialnoho modeliuvannia ta maketuvannia formy [Systematization of tasks for the development of students' creativity at the lessons of special modeling of forms]. *Naukovyi chasopys Nats. ped. un-tu imeni M. P. Dragomanova. Serii 5. Pedagogichni nauky: realii ta perspektyvy – Scientific journal of M. P. Dragomanov National Pedagogical University. Series 5. Pedagogical sciences: realities and perspectives*, 51, 231-235 [in Ukrainian]. **5. Savchuk, I. V.** (2010). Pedagogichna systema khudozhno-trudovoi pidhotovky ta umovy formuvannia estetychnykh smakiv shkoliariv zasobamy dekoratyvno-uzhytkovoho mystetstva [Pedagogical system of artistic and labor

training and conditions of formation of esthetic tastes of pupils by means of decorative and applied arts]. *Suchasni informatsiini tekhnolohii ta innovatsiini metodyky navchannia v pidhotovtsi fakhivtsiv: metodolohiia, teoriia, dosvid, problemy* – *Modern information technologies and innovative teaching methods in the training of specialists: methodology, theory, experience, problems*. № 25. Vinnytsia. Retrieved from http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Sitimn/2010_25/analiz%20problem%20gotovnosti.pdf [in Ukrainian].

6. Tytarenko, V. P. (2010). Ukrainski narodni remesla v khudozhno-estetychnii pidhotovtsi maibutnikh uchyteliv trudovoho navchannia [Ukrainian national crafts in artistic and esthetic training of future teachers of career education]. *Zbirnyk naukovykh prats Umanskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Pavla Tychyny* – *Research Publications Collection of Uman State Pedagogical University*, 3 (pp. 255-263). Uman: PP «Zhovtyi O. O.» [in Ukrainian].

7. Chyrchuk, S. V. (2017). Teoretychni i metodychni osnovy formuvannia profesiinoi kompetentnosti maibutnikh bakalavriv z dyzainu interieru [Theoretical and methodological fundamentals of formation of professional competence of future bachelors of design of the interior]. *Doctor's thesis*. Zhytomyr [in Ukrainian].

8. Kolomic, S. M. (2010). Tvorcheskii kompetencii studentov social'no-ekonomicheskikh special'nostej [Creative competences of students of social and economic specialities]. Moskva: Izd-vo «Pero» [in Russian].

9. Psihologija obshhenija: jenciklopedicheskij slovar' [Psychology of communication: encyclopedic dictionary]. (2011). A. A. Bodalev (Eds.). Moskva: Izd-vo «Kogito-Centr» [in Russian].

10. Fal'ko, V. P. (2009). Formirovanie hudozhestvenno-proektnoj kompetencii pedagoga professional'nogo obuchenija v oblasti dizajna [Formation of artistic and projective competence of a pedagogue of professional education in the sphere of design]. *Candidate's thesis*. Ekaterinburg [in Russian].

11. Derevickaja, A. V. (2013). Razvitie hudozhestvenno-proektnoj kompetencii studentov kolledzha v uslovijah gumannoorientirovannogo obrazovanija [Development of artistic and projective competence of students of college in conditions of humane oriented education]. *Candidate's thesis*. Cheljabinsk [in Russian].

12. Kravcova, T. A. (2008). Gumanitarno-hudozhestvennaja kompetentnost' budushhego dizajnera [Humanitarian and artistic competence of a future designer]. *Izvestija RGPU im. A. I. Gercena* – *News of Herzen State Pedagogical University of Russia*, 49, 312-315 [in Russian].

13. Vardanjan, V. A. (2006). Stanovlenie v VUZe hudozhestvenno-pedagogicheskoi kompetentnosti uchitelja nachal'nyh klassov [Formation of artistic and pedagogical competence of teachers of primary school in higher educational establishments]. *Integracija obrazovanija* – *Integration of education*, 2, 123-127 [in Russian].

14. Kindler, E. A. (2009). Formirovanie jesteticheskoi kompetencii budushhih uchitelej kul'turologii v processe prepodavanija filosofsko-kul'turologicheskikh disciplin [Formation of esthetic competence of future teachers of culturology in the process of teaching philosophic and culturological disciplines]. *Candidate's thesis*. Ekaterinburg

[in Russian]. **15. Popova, E. N.** (2005). Formirovanie jesteticheskikh kompetentsiy i orientatsiy v processe professional'noj podgotovki studentov pedagogicheskogo universiteta (na primere horeografii) [Formation of esthetic competence and orientation in the process of professional training of a pedagogical university (on the example of choreography)]. *Candidate's thesis*. Samara [in Russian]. **16. Shadrina, E. V.** (2009). Formirovanie jesteticheskoy kompetentsii u mladshih shkol'nikov pri obuchenii izobrazitel'nomu iskusstvu [Formation of esthetic competence at junior schoolchildren when teaching them arts]. *Vestnik TGPU – TSPU Bulletin*, 1, 44-47 [in Russian]. **17. Shokot, O. V.** (2008). Formirovanie jesteticheskoy kompetentsii v professional'noj podgotovke studentov kolledzha sfery uslug [Formation of esthetic competence in professional training of students of a college of the sphere of services]. *Candidate's thesis*. Moskva [in Russian]. **18. Stjuart, Ju. V.** (2012). Stanovlenie hudozhestvenno-jesteticheskoy kompetentsii detej starshego doskol'nogo vozrasta [Formation of artistic and esthetic competence of children of senior pre-school age]. *Candidate's thesis*. Cheljabinsk [in Russian]. **19. Klykova, L. A.** (2009). Razvitie hudozhestvenno-jesteticheskoy kompetentsii studentov horeograficheskikh special'nostej [Development of artistic and esthetic competence of students of choreographic specialties]. *Candidate's thesis*. Cheljabinsk [in Russian]. **20. Masol, L. M.** (2006). Kompetentnostnyj podhod kak faktor modernizatsii hudozhestvennogo obrazovaniya [Competence-based approach as a factor of modernization of artistic education]. *Sovremennoe muzykal'noe i hudozhestvennoe obrazovanie: opyt, problemy, perspektivy – Modern music and art education: experience, problems, perspectives* (pp. 24-27). Moskva [in Russian]. **21. Jusov, B. P.** (1997). Vzaimodejstvie iskusstv: metodologiya, teoriya, gumanitarnoe obrazovanie [Interaction of arts: methodology, theory, humanitarian education]. *Vzaimodejstvie iskusstv: metodologiya, teoriya, gumanitarnoe obrazovanie – Interaction of arts: methodology, theory, humanitarian education*. Astrahan' [in Russian]. **22. Nikitina, E. Ju.** (2000). Teoretiko-metodologicheskie podhody k probleme podgotovke budushhego uchitelja v oblasti upravleniya differenciaciej obrazovaniya [Theoretical and methodological approaches to the problem of training of future teachers in the field of administration of differentiation of education]. Cheljabinsk: Izd-vo CHGPU [in Russian]. **23. Gil'man, R. A.** (2001). Teoriya i praktika razvitija tvorcheskoy aktivnosti lichnosti studenta v sisteme vysshego hudozhestvenno-pedagogicheskogo obrazovaniya [Theory and practice of development of creative activity of student's personality in the system of higher artistic and pedagogical education]. *Doctor's thesis*. Magnitogorsk [in Russian]. **24. Mandel', B. R.** (2006). Intellektual'naja igra: na perekrestke nauchnyh disciplin [Intellectual game: at the juncture of scientific disciplines]. *Pedagogika – Pedagogy*, 7, 44-48 [in Russian].

Лі Сяоя. Зміст та структура художньо-естетичної компетентності майбутніх фахівців у галузі дизайну та декоративно-ужиткового мистецтва

У статті проаналізовано змістовно-структурні характеристики художньо-естетичної компетентності майбутніх фахівців у галузі дизайну та декоративно-ужиткового мистецтва.

Автор розглядає досліджуване явище як професійну якість, яка представляє собою комплексну характеристику особистості майбутнього фахівця й яка складається з наступних компонентів: художньо-естетичні знання, уміння й досвід, що включають у собі: теоретичні знання й практичні вміння з основ малюнка, композиції, кольорознавства, технології художньої обробки матеріалів; досвід успішної практичної творчої діяльності зі створення виробів дизайну та декоративно-прикладного мистецтва; сформовану мотивацію до творчої художньо-естетичної діяльності й творчого зростання; розуміння загальної когнітивної складності картини світу; наявність здатності до сприйняття, розуміння й інтерпретації творів мистецтва; сформований естетичний смак; сформоване прагнення до естетичного перетворення навколишнього простору; здатність і готовність ділитися своєю художньо-естетичною творчістю із суспільством.

Ключові слова: художньо-естетична компетентність, зміст та структура поняття, майбутні фахівці, дизайн, декоративно-ужиткове мистецтво.

Ли Сяоя. Содержание и структура художественно-эстетической компетентности будущих специалистов в области дизайна и декоративно-прикладного искусства

В статье проанализированы содержательно-структурные характеристики художественно-эстетической компетентности будущих специалистов в области дизайна и декоративно-прикладного искусства.

Автор рассматривает исследуемое явление как профессиональное качество, представляющее собой комплексную характеристику личности будущего специалиста и состоящее из следующих компонентов: художественно-эстетические знания, умения и опыт, включающие в себя: теоретические знания и практические умения по основам рисунка, композиции, цветоведению, технологии художественной обработки материалов; опыт успешной практической творческой деятельности по созданию произведений дизайна и декоративно-прикладного искусства; сформированную мотивацию к творческой художественно-эстетической деятельности и творческому росту; понимание общей когнитивной сложности картины мира; наличие способности к восприятию, пониманию и интерпретации произведений искусства; сформированный эстетический вкус; сформированное стремление к эстетическому преобразованию окружающего пространства; способность и готовность делиться своим художественно-эстетическим творчеством с окружающими.

Ключевые слова: художественно-эстетическая компетентность, содержание и структура понятия, будущие специалисты, дизайн, декоративно-прикладное искусство.

Li Xiaoxia. Content and Structure of Artistic and Esthetic Competence of Future Specialists in the Field of Design and Decorative and Applied Arts

The article deals with the analysis of the content and structure of the artistic and esthetic competence of the future specialists in the sphere of design and decorative and applied arts.

The analyzed phenomenon is viewed upon by the author as a professional quality which represents a complex characteristics of a personality of a future specialist and which consists of the following components, namely: artistic and esthetic knowledge, skills and experience which, in its turn, include the following: theoretical knowledge and practical skills in fundamentals of drawing, composition, chromatics, technologies of artistic processing of materials; experience of successful practical creative activity in making works of design and decorative and applied arts; a formed motivation for a creative artistic and esthetic activity and creative growth; understanding of the general cognitive complexity of the picture of the world; presence of the ability to perceive, understand and interpret the works of arts; a formed esthetic taste; a formed striving for an esthetic transformation of the surrounding environment; ability and readiness to share his artistic and esthetic creative works with the society.

According to the author, the structure of the artistic and esthetic competence of future specialists in the field of design and decorative and applied arts consists of the following components: the cognitive, the motivational an axiological, the practical, the reflexive, the personal and developmental ones.

The study of theoretical and methodological peculiarities of the formation of the artistic and esthetic competence of the future specialists under analysis made it possible to single out the stages of the development of the given competence at the lessons of decorative and applied arts which include the following: the motivational and axiological one, the informational and cognitive one, the personal ad developmental one.

Key words: artistic and esthetic competence, content and structure of the notion, future specialists, design, decorative and applied arts.

Стаття надійшла до редакції 21.09.2019 р.

Прийнято до друку 25.10.2019 р.

Рецензент – д.п.н., проф. Савченко С. В.